
eeuw typeert niet alleen een spiritualiteit maar vooral ook de herbronning en de vernieuwing daarvan.

Jan van Heugten SJ (1890-1963) doceerde Nederlands op het vermaarde Canisiuscollege in Nijmegen en was kapelaan in Amsterdam, waar hij samen met zijn ordegenoot A.B. Gielen, hoofdredacteur van het tijdschrift *Boekenschouw*, op de pastorie van de Krijtberg woonde. Toen Gielen in 1929 overleed volgde Van Heugten hem op als hoofdredacteur en als moderator van de RK Studentenvereniging Sanctus Thomas Aquinas. Van 1929 tot 1941 bestierde hij *Boekenschouw*. Tijdens en na de oorlog ging Van Heugten nog lang door als studentenmoderator. Toen anderen het werk van *Boekenschouw* in andere vormen, bijvoorbeeld als InformatieDienst Inzake Lectuur, voortzetten, werd hij hoofdredacteur van *Katholiek Cultureel Tijdschrift Streven*, van 1946 tot 1948 en van 1957 tot zijn dood in 1963. Hij zou nog een honderdtal artikelen schrijven in *Streven* en *De Linie*, beide geleid door de jezuïeten, en in dagblad *De Tijd*.

Ook toen rond 1950 de literatuurkritiek andere vormen en normen aannam, bleef zijn ideaal van ‘samen-kennen-en-proeven’ doorwerken. Jan Van Heugten werd onbewust een pionier. In Rome ontving hij terecht een eredoctoraat in de theologie en de wijsbegeerte op grond van het niveau van zijn talloze publicaties.

Van arsenaal naar leerhuis

Toen op mijn mondeling examen Nederlands de gecommitteerde vroeg of ik ook een belangrijk literair maandblad van de jezuïeten kende, moest ik het antwoord schuldig blijven. De professor bedoelde het tijdschrift *Boekenschouw*, dat tot 1941 maandelijks met vijftig bladzijden in de brievenbus viel van literair geïnteresseerde katholieken en andersdenkenden en van alle RK boekhandelaars, uitgeverij, volksbibliotheken en leeszaal.¹ Het katholieke volksdeel begon immers pas echt te lezen in die jaren na de Eerste Wereldoorlog. Men ging ook in de provincie RK middelbare scholen oprichten, een RK pers wendde zich tot de burger, de KRO kwam tot bloei, MO-cursussen begonnen voor toekomstige leraren; veel glazeniers, schilders en beeldhouwers vulden de nieuwe kerkgebouwen met kunstwerken en met de RK Universiteit in Nijmegen werd het geheel bekroond. Toen werd ook voelbaar dat de *Boekenschouw*, in 1906 gesticht om de lezende katholieken te behoeden voor ‘slechte’ boeken, een kentering moest maken. Hoofdredacteur A.B.H. Gielen SJ, die het blad met sterke hand en een mateloze energie tussen 1912 en 1929 leidde, streed voor ‘de rechtzinnigheid onzer geestelijke cultuur’ en leerde de katholieken luisteren naar de stem van hun eigen geweten en de commentaren van hun raadsman.²

¹ *Boekenschouw* verscheen vanaf 1906, was vanaf 1911 nauw verbonden met de Vereniging Geloof en Wetenschap en vanaf 1924 met het RK Bureau voor Lectuur. Van 1912 tot 1929 was A. Gielen SJ hoofdredacteur, een twintigtal veelal academisch gevormde personen waren vaste medewerkers, onder wie Gerard Brom, Jacques van Ginneken, J.H. Hoogveld, G. Lamers SJ, B. Molkenboer, M.A.P.C. Poelhokke, A. Slijpen SJ en Cyril Verschaeve.

² A. Gielen, Werkprogram en proefnummer van den 19de jaargang van *Boekenschouw* (1925).